

УДК 378.016:78](510)

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-2\(209\)-49-54](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-2(209)-49-54)

Ло Юаньвень,

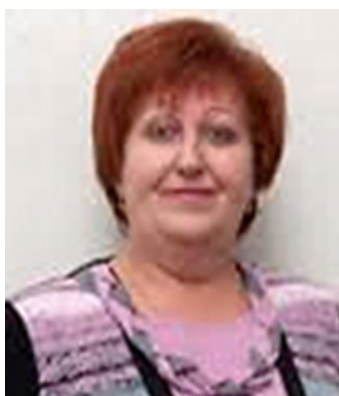
здобувач (аспірант) кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Україна; викладач кафедри поп-музики, Чжецзянська музична консерваторія, Китай

Lo Yuanwen,

Postgraduate student of the Department of Education and Innovative Pedagogy, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine; Lecturer, Department of Pop Music, Zhejiang Conservatory of Music, China

E-mail: 576735765@qq.com

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-8272-3354>

Рибалко Людмила Сергіївна,

докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Україна

Rybalko Liudmyla,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Education and Innovative Pedagogy,

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine

E-mail: akme15@ukr.net

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0003-1262-8551>

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ТВОРЧОГО САМОВИРАЖЕННЯ МАЙБУТНІХ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ КНР

A Розкрито загальнокультурний складник готовності до творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників у концептах ліберального мистецтва у Китайській Народній Республіці. Уточнено поняття «загальнокультурна підготовка майбутніх музично-педагогічних працівників» як мета і результат освоєння ними досягнень світової та вітчизняної культури, досвіду духовної та моральної вихованості кращих представників музичної галузі минулого й сучасності з метою самопізнання й творчого самовираження власного таланту в професійній діяльності. Музичну грамотність віднесено до результатів формування загальнокультурного складника готовності до творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників.

Ключові слова: творче самовираження особистості; музичне мистецтво; китайська культура; загальнолюдські цінності; ліберальна освіта; заклад вищої освіти; взаємодія; середовище

Development of readiness for creative self-expression of future music teachers in general cultural training of higher education institutions of the People's Republic of China

S The article states that musical works remind a person of the country's history, teach to analyze the past, and understand modern culture. Cultural literacy of the population is a guarantee of the well-being of the nation and a prosperous state, the flourishing of talents and the multiplication of the national experience of learning and educating young people. You can be a very talented person, but not have a high level of cultural literacy. The bearer of culture is a music teacher who can convey the beautiful and unsurpassed by using musical art to every person, to shape social behavior and morality in society. The general cultural component of the readiness for creative self-expression of future music-pedagogical workers is revealed. The concepts of liberal arts in the People's

Republic of China are singled out, namely: the combination of general cultural readiness of future music and pedagogical workers with professional training; the spread of interactive interaction in the educational process with the aim of maximally complete self-realization of the participants of the educational process; in-depth study of the country's national culture, customs, traditions and rites of the people; the use of musical art for the harmonious development of the personality, its culture, and behavior in a civilized environment. The concept of «universal cultural training of future music-pedagogical workers» has been clarified as the goal and result of their mastering the achievements of world and national culture, the experience of spiritual and moral education of the best representatives of the music industry of the past and present with the aim of self-knowledge and creative self-expression of one's own talent in professional activity. The definition of the concept of «readiness for creative self-expression of future music-pedagogical workers» has been supplemented with essential features, such as: national identity, culture of thinking, intellectual abilities, spirituality of the individual. Musical literacy is attributed to the results of the formation of a general cultural component of the readiness for creative self-expression of future music and pedagogical workers.

Key words: creative self-expression of the individual; musical art; Chinese culture; universal values; liberal education; institution of higher education; interaction; environment

Актуальність проблеми. Процеси глобалізації та інтеграції активізують питання творчого самовираження особистості з метою найповнішої самореалізації в професійній діяльності та культури мислення й поведінки людини в нових життєвих умовах. Поєднання цих базових понять свідчить про те, що сприйняти нові трансформації в освіті може фахівець, який здатний осмислити й розуміти сенс власного життя та роль загальнолюдських цінностей, готовий пізнавати й поцінювати культуру країни, в якій він проживає й працює, розширювати діапазон самопізнання в процесі ознайомлення й вивчення культури іншої країни. До культурних обривів будь-якої країни віднесемо музичне мистецтво, завдяки якому вивчається історія народу, його звичаїв, традицій, досвіду виховання наступного покоління.

Музичне мистецтво постійно розвивається в КНР, а музикознавство є однією із популярних спеціальностей серед молоді та поділяється на музичну освіту і музичне виконавство. У цій галузі відбувається становлення нового ліберального мистецтва з китайською специфікою та міжнародним баченням. Провідними ідеями цього напрямку є дотримання політики нової гуманітарної освіти та підготовки персоналу в сучасну епоху, успадкування молоддю чудової традиційної китайської культури, розвиток культурного складника китайського проєкту «Один пояс, один шлях». У межах такої освітньої політики актуальним є питання відповідності професійної підготовки майбутніх музично-педагогічних працівників у закладах вищої освіти поставленим запитам. Загальнокультурна підготовка, відповідно до навчального плану, має сприяти розкриттю духовного світу цих фахівців, здатних доносити прекрасне й неперевершене засобами музичного мистецтва до кожної людини,

формувавши соціальну поведінку й мораль у суспільстві. Культурна грамотність населення є запорукою добробуту нації й заможної держави, розквіту талантів і примноження національного досвіду навчання і виховання молоді. Можна бути занадто талановитою людиною, але не мати високого розвитку культурної грамотності. Тому поєднання музичного мистецтва і культурної грамотності населення є важливим і необхідним чинником створення сприятливого середовища для повноцінного творчого самовираження особистості у професійній і повсякденній діяльності.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблема формування готовності до творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників у загальнокультурній підготовці в закладах вищої освіти КНР презентується авторами вперше, тому вивчені наукові праці є дотичними, але не головними. Так, викликає інтерес стаття О. Іонові та ін. [10], у якій йдеться про загальнокультурну підготовку здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в закладах вищої освіти мистецького напрямку. Наведено результати порівняльного аналізу змісту загальнокультурної підготовки музично-педагогічних працівників КНР та України. Зазначені фахівці обох країн досить поглиблено вивчають іноземні мови, оволодівають знаннями й уміннями з педагогіки і психології. Учені Г. Кравченко і Мейхуань Лю [4] стверджують про те, що реформування підготовки вчителів музичного мистецтва в коледжах та університетах Китаю зорієнтоване на формування музичної культури та культивування естетичного мислення. До того ж, практика формування духовної культури та естетичного мислення музично-педагогічних працівників є провідною константою професійної

підготовки. У дослідженні Ло Юаньвень [5] наведено зв'язок творчого самовираження музично-педагогічних працівників і популярності як здатності, що дозволяє виявляти і презентувати музичний талант серед прихильників, бути відомими співаками і музикантами в країні і поза її межами. У зв'язку із цим, як зазначає автор статті, у китайських закладах вищої освіти на відповідних спеціальностях оновлюється зміст методики викладання вокальної майстерності, пропонуються нові навчальні програми, застосовуються інноваційні методи і форми навчання та виховання.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Загальнокультурний складник готовності до творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників у проаналізованих працях не виокремлювалася. Тому бракує уяви про всебічність і поглиблений зміст готовності до творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників як феномену людської природи та її виявлення в професійній діяльності.

Мета статті: розкрити загальнокультурний складник готовності до творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників у концептах ліберального мистецтва Китайської Народної Республіки.

Викладення основного матеріалу. У дослідженні поняття «загальнокультурна підготовка майбутніх музично-педагогічних працівників» розуміється як мету і результат освоєння ними досягнень світової та вітчизняної культури, досвіду духовної й моральної вихованості кращих представників музичної галузі минулого й сучасності з метою самопізнання й творчого самовираження власного таланту у професійній діяльності. У ході такої підготовки формується загальнокультурна компетентність музично-педагогічних працівників, суттєвими ознаками якої є: здатність аналізувати й оцінювати здобутки зарубіжної й вітчизняної музичної культури, готовність духовно зростати і продукувати кращі музичні твори серед населення країни, постійно займатися самовдосконаленням, жити і працювати в гармонії із загальнолюдськими цінностями. Безумовно, таку компетентність доповнюють ознаки – вибір особистістю моральних моделей поведінки, соціальної відповідальності, вміння будувати толерантні міжособистісні відносини,

взаємодіяти на партнерських засадах, поєднувати когнітивні, морально-етичні, комунікативні й мовленнєві якості [7].

У китайській літературі [1; 6; 9] застосовується термін «ліберальні мистецтва», що означає гуманітарні та соціальні науки або філософія та соціальні науки. Як відомо, це нова концепція освіти та нові підходи до навчання і виховання молоді, що базуються на глобальній новітній технологічній революції, новому економічному розвитку, новій епосі, прориваючи традиційний режим мислення, з інтеграцією та перевагою практики над теорією.

На шпальтах Інтернету в статті «Коледжі ліберальних мистецтв у Сполучених Штатах (англ. Liberal arts colleges in the United States)» [4] йдеться про тенденції поширення гуманітарної освіти в закладах вищої освіти з метою формування загальнокультурної компетентності, до якої віднесемо розвиток інтелектуальних здатностей особистості. У таких закладах переважає інтерактивне навчання й виховання молоді, що характеризується взаємодією й співпрацею, активністю й творчістю всіх учасників освітнього процесу.

У науковій праці Н. Ковальчук [2] описується ліберальна освіта, її переваги й реалізацію головних ідей в українських закладах вищої освіти. Відмінними ознаками ліберальної освіти є розвиток інтелектуальних здатностей у майбутніх фахівців, а не лише професійних, формування готовності до критичного мислення, що є важливим, на наш погляд, у формуванні готовності до творчого самовираження у майбутніх музично-педагогічних працівників. Перелічимо ключові навички, які називає Н. Ковальчук, як-от: здатність надавати відповіді на складні питання; вміння критично мислити та аналізувати переконання й погляди як свої, так й іншої людини; готовність брати участь у дискусіях і комунікувати з метою позиціонування себе. Зазначимо, що коли йдеться про здійснення ліберальної освіти нерідко називається середовище, кампус, тобто ті сприятливі умови, за яких максимально повно розкривається музичний талант фахівців.

Включно з традиційними основними знаннями та навичками та відмінними професійними здібностями, а також всебічною якістю, яка відповідає новій епосі та характерній китайській стратегії, новою перспективою гуманітарних

мистецтв став Стандарт навчальної програми з музики для звичайних середніх шкіл (видання 2017 р.) [8]. Як відомо, IV сесія Національних зборів народних представників тринадцятого скликання КНР (2021) проголосувала за ухвалення «14-го п'ятирічного плану» та плану довгострокових цілей до 2035 року, пропонуючи створити високоякісну професійну команду вчителів, оновити сучасну школу високого гатунку, одним із завдань якої є підвищення кваліфікації вчителів за відповідним напрямом. Заслуговує на увагу розвиток і виховання музичних талантів у межах базової грамотності, що відповідають національним вимогам і визнані суспільством.

У Стандартах навчальної програми з музики для звичайних середніх шкіл (видання 2017 р.) згадується про базову музичну грамотність особистості, яка включає загальнокультурну компетентність. Це означає, що вчитель музики та його учні мають опановувати не лише відповідні знання й уміння, але й виховувати в собі загальнолюдські цінності, естетичне ставлення до оточуючого світу [там само]. Тому до музичної грамотності віднесено естетичне сприйняття, художнє вираження та культуру мислення. Особливо важливим є формування культури мислення музично-педагогічних працівників, що означає усвідомлення ролі й значення музики в творчому самовираженні, розуміння механізмів логіки й мисленневих процесів.

Формування готовності до творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників у загальнокультурній підготовці в закладах вищої освіти КНР відбувається в умовах особистісно зорієнтованої концепції розвитку студентів. Заклади вищої освіти висувають завдання, що стосуються впровадження інновацій в освітній процес, планування диверсифікованих цілей розвитку студентів, сприяння їхньому саморозвитку та самореалізації. Приділяють увагу навчальним планам, структурі дисциплін, методам навчання та викладання.

Як вважає Ван Тао [1], культура є символом будь-якої країни та водночас духовною цариною. Розвиток кожної країни базується на почутті ідентичності та приналежності особистості до власної культури та залежить від єдності культури. Музична освіта – це «навчання людей музикою», яка допомагає учням поглиблено вивчати знання про музичну культуру, виховує

основну грамотність естетичного сприйняття та художнього вираження, допомагає учням сформуванню належний ідейний характер і підвищує культурознавчу самовпевненість.

У процесі навчання музиці загальнокультурна підготовка має бути особливою, щоб майбутні музично-педагогічні працівники мали змогу відчувати традиційну культуру, сформуванню культурну грамотність. Звернемося до вчителів музики, профілю їх роботи. Учителі музики мають приділяти увагу розвитку здатностей учнів до культури мислення, спрямовувати їх до кращого розуміння всеосяжної глибокої традиційної національної музичної культури країни. Учні стають культурнішими, впевненішими, стійкішими. Прийоми, що формують інтелектуальні вміння (аналізувати, робити висновки, порівнювати, узагальнювати тощо), допомагають їм краще зрозуміти музичну культуру інших регіонів і націй, а також відчувати різноманітний музичний світ. Тому педагоги мають більше приділяти увагу внутрішньому взаємозв'язку між культурою та музикою. Наприклад, коли вчителі музики викладають зміст уроку «Тянь Сянь Пей», вони можуть спочатку представити багато знань про оперу Хуанмей традиційним способом, щоб учні мали попереднє уявлення та розуміння традиційної національної культури музики. У процесі викладання студенти навчаються відчувати спів опери Хуанмей за допомогою відео чи аудіо з різних точок зору, щоб зрозуміти відмінну традиційну культуру тієї епохи. Вчитель музики пояснює й доповнює, аналізує культурну конотацію, що міститься в опері, й підвищує здатність студентів до культури мислення.

Стрижнем музичної освіти є естетика, яка переважно впливає на емоційний світ особистості, позитивно впливає на вдосконалення естетичного сприйняття учнів. Наприклад, коли вчитель музики викладає зміст уроку «Будинок літаючих кинджалів», звучить захоплююча музика, оточена лучниками, списоносцями. Солдати з мечами та коні в залізних облаштунках у популярній літературі та мистецтві створюють холодну та жорстоку атмосферу, а тісне планування в наметах двох армій, здається, прямо перед ними. У музиці відчувається трагічний кінець повелителя Західного Чу, витончену тактику стратега Хань Сінь та історичний сенс поля битви Гайся.

Музичні твори вчать людей згадувати історію та розуміти сучасну культуру, а також поцінувати та розуміти життя. Естетичне сприйняття допомагає учням швидше досягнути мистецький задум, який приносить музика. Учителі музики можуть спочатку дати короткий вступ до джерела та передісторії «Ambush from Ten Daggers», а потім використати мультимедіа, щоб відтворити кілька відеокліпів і організувати учнів, щоб вони відчули енергетику стародавнього поля битви. Прослуховування музики допомагає учням краще відчути ситуацію, описану музикою, а також збагачує емоції учнів.

Результати дослідження. Уточнено сутність поняття «загальнокультурна компетентність музично-педагогічних працівників» як здатність аналізувати й оцінювати здобутки зарубіжної й вітчизняної музичної культури, готовність духовно зростати і продукувати кращі музичні твори серед населення країни, вміння постійно займатися самовдосконаленням, жити і працювати в гармонії із загальнолюдськими цінностями. Доповнено визначення поняття «готовність до творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників» суттєвими ознаками, як-от: національна ідентичність, культура мислення, інтелектуальні здатності, духовність особистості. Виявлено зв'язок між проблемою формування готовності до творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників у загальнокультурній підготовці в закладах вищої освіти КНР і ліберальною освітою, зокрема ліберальним мистецтвом.

Висновки з даного дослідження. Розкрито загальнокультурний складник готовності до творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників у концептах ліберального мистецтва у Китайській Народній Республіці, а саме: 1) поєднання загальнокультурної готовності майбутніх музично-педагогічних працівників із фаховою підготовкою; 2) поширення інтерактивної взаємодії в освітньому процесі з метою максимально повної самореалізації учасників освітнього процесу; 3) поглиблене вивчення національної культури країни, звичаїв, традицій і обрядів народу; 4) використання музичного мистецтва для гармонійного розвитку особистості, її культури і поведінки в цивілізованому середовищі.

Перспективи подальших розвідок. У подальшому плануємо розробити технологію

формування загальнокультурного складника готовності до творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників у концептах ліберального мистецтва у Китайській Народній Республіці з наведенням конкретних методичних форм і методів навчання та виховання.

Список використаних джерел

1. Ван Тао. Виховання професіоналів музичної освіти в коледжах і університетах за базовою грамотністю. *Daguan*. 2021. № 11. С. 121–122.
2. Ковальчук Н. Л. Ідея artes liberales та перспективи її реалізації в українському контексті. *Інноваційний університет та лідерство* : зб. статей. 2016. URL: https://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/484/Kovalchuk_ArtesLiberales.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 05.04.2023).
3. Коледжі ліберальних мистецтв у США. URL: <https://tinyurl.com/ypkun6bn> (дата звернення: 05.04.2023).
4. Кравченко Г. Ю., Лю Мейхуань. Організаційно-педагогічні умови формування духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва. *Імідж сучасного педагога*: електрон. наук. фах. журн. 2021. № 6 (201). С. 55–59. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-6\(201\)-55-59](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-6(201)-55-59)
5. Ло Юаньвень. Популярність як складник творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників. *Імідж сучасного педагога*: електрон. наук. фах. журн. 2021. № 6 (201). С. 60–64. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-6\(201\)-60-64](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-6(201)-60-64)
6. Лю Ду. Роздуми про шкільну філософію та програму музичної освіти в коледжах і університетах. *Симфонія: журнал Сіаньської музичної консерваторії*. 2013. № 32 (02).
7. Нова Українська Школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 05.04.2023).
8. Стандарти музичних навчальних програм для звичайних середніх шкіл : Міністерство освіти Китайської Народної Республіки. Пекін : People's Education Press, 2018.
9. Ян Люсон. Формування талантів музичної освіти в коледжах і університетах з точки зору нових вільних мистецтв. *Популярна література та мистецтво*. 2023. С. 154–159.
10. Ionova O., Shen Tsyn, Chzhyiun Pei. General cultural training of bachelors of an art direction in higher educational institutions of the People's Republic of China and Ukraine. *Актуальні наукові дослідження в сучасному світі*. 2021. Вып. 5 (73), ч. 7. С. 35–41.

References

1. Van, Tao. (2021). Vykhovannia profesionaliv muzychnoi osvity v koledzhakh i universytetakh za bazovoiu hramotnistiu [Education of professional music education in colleges and universities according to basic literacy]. *Daguan*, 11, 121-122 [in Ukrainian].
2. Kovalchuk, N. L. (2016). *Ideia artes liberales ta perspektyvy yii realizatsii v ukrainskomu konteksti. Innovatsiyni*

universytet ta liderstvo [The idea of artes liberales and prospects for its implementation in the Ukrainian context. Innovative university and leadership: a collection of articles]. Retrieved from https://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/484/Kovalchuk_ArtesLiberales.pdf?sequence=1&isAllowed=y [in Ukrainian].

3. *Koledzhi liberalnykh mystetstv u SShA [Colleges of liberal arts in the USA]*. Retrieved from <https://tinyurl.com/ypkun66n> [in Ukrainian].

4. Kravchenko, H. Yu., & Liu, Meikhuan. (2021). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy formuvannia dukhovnoi kultury u maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Organizational and pedagogical conditions for the formation of spiritual culture among future music teachers.]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 6 (201), 55-59. Retrieved from [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-6\(201\)-55-59](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-6(201)-55-59) [in Ukrainian].

5. Lo, Yuanven. (2021). Populiarnist yak skladnyk tvorchoho samovyrazhennia maibutnikh muzychno-pedahohichnykh pratsivnyki [Popularity as a component of creative self-expression of future music-pedagogical workers]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 6 (201), 60-64. Retrieved from [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-6\(201\)-60-64](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-6(201)-60-64) [in Ukrainian].

6. Liu, Du. (2013). Rozdumy pro shkilnu filosoffiu ta prohramu muzychnoi osvity v koledzhakh i universytetakh [Reflections on school philosophy and music education programs in colleges and universities]. *Symphony: Journal of the Xi'an*

Conservatory of Music [Symfoniia: zhurnal Sianskoi muzychnoi konservatorii], 32 (02) [in Ukrainian].

7. *Nova Ukrainska Shkola: kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly [New Ukrainian School: conceptual foundations of secondary school reform]*. (2016). Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> [in Ukrainian].

8. *Standarty muzychnykh navchalnykh prohram dlia zvychnykh serednikh shkil [Music Curriculum Standards for Ordinary High Schools]*: Ministerstvo osvity Kytaiskoi Narodnoi Respubliki. (2018). Beijing: People's Education Press.

9. Ian, Liuson. (2023). Formuvannia talantiv muzychnoi osvity v koledzhakh i universytetakh z tochky zoru novykh vilnykh mystetstv [Talent formation in music education in colleges and universities from the perspective of the new liberal arts]. *Populiarna literatura ta mystetstvo [Popular literature and art]*, 154-159 [in Ukrainian].

10. Ionova, O. Shen, Tsyn, Chzhyiun, Pei. (2021). General cultural training of bachelors of an art direction in higher educational institutions of the People's Republic of China and Ukraine. *Aktualni naukovi doslidzhennia v suchasnomu sviti [Current scientific research in the modern world]*, 5 (73), 7, 35-41 [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 03.04.2023